

Міністерство освіти і науки України
Харківська обласна рада
Харківська обласна державна адміністрація
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова (м. Харків, Україна)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(м. Київ, Україна)
Інститут глобальних стратегій управління Національного університету
«Острозька академія» (м. Острог, Україна)
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)
Сухумський державний університет (м. Тбілісі, Грузія)
Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації
(м. Гомель, Республіка Білорусь)
Поморська академія в Слупську (м. Слупськ, Польща)
Варненський вільний університет імені Чорноризя Храбра, (Болгарія)

МАТЕРІАЛИ

*І Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції присвяченої
95-річчю Харківського національного університету міського господарства
імені О. М. Бекетова*

ІННОВАЦІЇ В УПРАВЛІННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ

Харків, 5 березня 2018 р.

проблемою соціального утримання і не вирішуємо попереднє питання. Загальновідомо, що в тих європейських країнах, де була налагоджена система соціального забезпечення, зараз з'явилося багато проблем, пов'язаних з нею.

Отже, ми визначили, що прагнення до скорочення трансакційних витрат є запорукою підвищення ефективності в публічній сфері. Але прагнення до дотримання принципу соціальної справедливості в публічному управлінні породжує нові трансакційні витрати. Виходить замкнуте коло. Однак рішення проблеми очевидна. Щоб скоротити витрати і підвищити ефективність, необхідно модернізувати методи управління і виходити на новий рівень роботи по схемі «публічні послуги - клієнт (громадянин)».

Таким чином, прийняття рішення про масову корпоратизації комерційно цінних держпідприємств і скороченні державного субсидування більшості категорій нужденного населення та використання нових методів управління, які допомогли країні вийти з кризи і збільшити ефективність роботи державного сектора.

Тому використання нових методик та підвищення рівня знань і умінь серед чиновників та публічних управлінців, а також споживачів державних послуг, буде створювати сприятливий ґрунт для підвищення ефективності, з одного боку, і дотримання справедливості, з іншого.

Скорочення «інформаційних витрат» шляхом створення методичної бази для керівників та інформаційної підтримки для населення створить чітке уявлення про те, як збільшувати економічну ефективність публічних послуг. Також це дасть можливість для споживачів державних послуг отримувати правильне і чітке уявлення про те, що таке соціальна справедливість, і суттєво змінить існуючі стереотипи.

Література

1. Коуз Р. Фирма, рынок и право: сб. ст. / Р. Коуз, [пер. с англ. Б. Пинскера]; [науч. ред. Р. Капелюшников]. – М. : Дело, 1993. – 192 с.
2. Ролз Дж. Теория справедливости / Дж. Ролз, [пер. с англ. В. В. Целищева при участии В. Н. Карповича и А. А. Шевченко]; [науч. ред. В. В. Целищев]. – Новосибирск : Изд-во Новосибирского ун-та, 1995. – 534 с.
3. Туленков М. В. Соціальний захист у соціологічному вимірі : монографія. – К. : ІПК ДСЗУ, 2010. – 178 с.

РЕЙТИНГОВЕ ОЦІНЮВАННЯ БАНКУ

ГЛУЩЕНКО Ю. А., канд. екон. наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія

Розвиток виробництва, забезпечення неперервності відтворювального процесу є одним із актуальних питань впровадження економічної політики держави.

Ефективність управління банківської системи, як важливої складової економічної, потребує якісної та систематизованої інформації в процесі прийняття управлінських рішень.

Результати діяльності банківської системи України у 2017 році характеризуються показниками збитковості в обсязі 24,4 млрд. грн. Причиною є відрахування коштів у резерви в основному за рахунок чотирьох великих банків, зокрема "Приватбанку" [2].

Такий стан негативно позначається на стійкості банків, що потребує дослідження особливостей їх діяльності та уникнення ризиків на основі комплексної, характеристики та проведення інтегрального її оцінювання.

А. Кириченко та В. Геленко розглядають рейтинг банку як метод порівняльної оцінки діяльності кількох банків, в основі якого лежить узагальнена характеристика за певною ознакою, що дає можливість групувати банки у певній послідовності за ступенем цієї ознаки [3, с. 158]. В. Міщенко, С. Науменкова трактують його як позицію банку на ринку залежно

від певних параметрів і показників діяльності, фінансового стану, виконання економічних нормативів, вимог законодавства, тощо [5, с. 223].

В літературі комплексне рейтингове оцінювання діяльності банку класифікують за наступними ознаками. Залежно від форми власності: державні, недержавні. За масштабами розповсюдження: міжнародні, національні. За ступенем прозорості: відкриті, закриті. За методикою побудови: номерні, бальні, індексні, регресійні. За формою спостереження: комбіновані, дистанційні. Залежно від складу оцінюваної інформації: експертні, бухгалтерські. За призначенням: уніфіковані, диференційовані [4].

Тож, визначення рейтингу дозволяє одержати комплексну оцінку фінансового стану банків і порівняти їх між собою. Для державних рейтингових систем – це можливість розроблення рекомендацій щодо подальшої діяльності банків.

На практиці використовують три основні методи побудови рейтингу – номерний, бальний та індексний. Найвідомішими системами рейтингування банків є системи, розроблені світовими лідерами у цій сфері – рейтинговими компаніями Standard & Poor's, Moody's Investors Service та Fitch Ratings.

Етапами побудови системи рейтингового оцінювання діяльності банків є: формування інформаційної бази; обрахунок та аналіз показників; стандартизація показників та визначення інтегральної оцінки.

Формування якісної системи рейтингового оцінювання повинно здійснюватися за принципами: комплексності; обґрунтованості, коректності, та узгодженості.

В Україні базовим вважають рейтинг НБУ, визначений за результатами останньої інспекційної перевірки банку.

Поряд з рейтингуванням банків НБУ існує система внутрішніх банківських рейтингів, тобто оцінка індивідуального кредитного ризику, що має літерну або цифрову семантику. Банк визначає рейтинг контрагента самостійно, на підставі внутрішньої методології.

В Україні Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO, схвалений Рішенням Правління НБУ від 01.11.2016 р. N 393-рш «Про схвалення процедур інспектування» [6].

Дану систему широко використовують наглядові органи багатьох країн світу. Вона є бальною та ґрунтується на оцінках ризиків що, полягає у визначенні загального стану банку за такими компонентами: капітал (C); якість активів (A); менеджмент і корпоративне управління (M); надходження (E); ліквідність (L); чутливість до ринкових ризиків (S); операційний ризик (O). Кожен компонент рейтингової системи оцінюється за чотирибальною шкалою, де оцінка "1" є найвищою оцінкою, а оцінка "4" - найнижчою.

Її метою є визначення фінансового стану банку, якості менеджменту та корпоративного управління, прозорості операцій та ефективності внутрішніх контролів, управління ризиками; виявлення недоліків, що можуть призвести до банкрутства банку та вимагають посиленого контролю з боку органів банківського нагляду, а також вжиття відповідних заходів для виправлення недоліків і стабілізації фінансового стану банку.

Комплексна рейтингова оцінка визначається для кожного банку. Вона є власністю НБУ, конфіденційною інформацією, призначеною для внутрішнього використання, та не підлягає опублікуванню в засобах масової інформації.

Рейтингова оцінка банку затверджується і разом із Звітом про інспекційну перевірку доводиться до відома банку. За рейтинговою системою передбачається встановлення кожному банку цифрової рейтингової оцінки за сімома компонентами. Комплексна рейтингова оцінка визначається на підставі рейтингових оцінок за кожним із них.

Поряд з тим, в сучасних умовах забезпечення ефективного фінансового розвитку банків, формуванню адекватних критеріїв і поліпшення фінансових показників їх діяльності може слугувати застосування методів оптимізації у контексті управління кредитним рейтингом банку.

Тож, управління сучасним банком є однією з найбільш складних сфер діяльності, оскільки в умовах становлення ринкових відносин банки опинилися в центрі складних

важкопрогнозованих процесів економічного, політичного та соціального характеру.

У більшості випадків ефективність управління діяльністю оцінюють виходячи з фінансових результатів банку, тобто його прибутковості, рентабельності активів, капіталу, а також ряду інших фінансових показників ефективності використання ресурсів. Найбільшого поширення в закордонних джерелах літератури є показники ринкової вартості акцій, прибуток на акцію (earnings per share), Q–Тобіна [1]. Таким чином, економічна ефективність тісно пов'язана з організаційною ефективністю управління діяльністю банку.

Досліджуючи зарубіжний досвід рейтингування банків варто відмітити, що перевагами застосування методики ALSAP (A – якість активів; L – якість зобов'язань, S – фінансова стабільність, A – достатність капіталу, P – прибутковість та рентабельність). Вона порівняно з CAMELSO, є використовує три баиз порівнянь, розрахунок вагових коефіцієнтів економетричним шляхом, публічні інформаційні ресурси, що сприяє ефективності їх діяльності.

У Франції моніторинг фінансової системи загалом та банківського сектору зокрема здійснюється на основі дистанційного аналізу фінансової стійкості банків (система ORAP) і системи попередження випадків банкрутства банківських організацій у майбутньому (система SAABA). Рейтингова системи ORAP аналізує діяльність банків на основі даних Банку Франції й Банківської комісії, інших наглядових органів Франції, висновків за результатами проведення інспекцій банків, результатів зовнішнього аудиту, а також на базі інформації, яку банки зобов'язані надавати на підставі договорів з контролюючими органами інших європейських країн.

Дана система рейтингування передбачає розрахунок чотирнадцяти показників, які розділяють на п'ять груп: пруденційні коефіцієнти (аналіз капіталу, ліквідності тощо); коефіцієнти балансової та позабалансової діяльності (безнадійна заборгованість, якість активів тощо); ринкові ризики; коефіцієнти, що характеризують доходи; якісні критерії (внутрішній контроль, менеджмент, власники акцій).

Німецька рейтингова система BAKIS представляє собою коефіцієнтний аналіз банківської системи. Структурно дана система складається із 47 коефіцієнтів, що дають оцінку кредитному та ринковому ризику у банківському секторі економіки. Із загальної сукупності 19 коефіцієнтів характеризують кредитний ризик і платоспроможність, 16 коефіцієнтів дають оцінку ринковому ризику, 2 коефіцієнти відносять до ринкових ризиків і відповідно 10 пов'язані з прибутковістю банку. При цьому усі коефіцієнти мають однаковий рівень значущості.

Таким чином, в розвинутих державах світу основною метою присвоєння рейтингів є забезпечення відкритості та прозорості банківської системи.

Тож, з метою забезпечення ефективного управління банком необхідним є вибір адекватної моделі оцінювання ефективності та розробка на її основі системи інструментів, що сприятимуть прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Подальша організаційна ефективність управління діяльністю банків вбачається в напрямі ефективності управління ризиками, зокрема досягненні балансу інтересів, акціонерів та менеджерів з інтересами вкладників і кредиторів.

Список використаних джерел

1. Агрес О. Вдосконалення системи корпоративного управління в комерційному банку [Електронний ресурс] / О. Агрес // Економічний дискурс. Міжнародний збірник наукових праць. – 2016. – Випуск 1. – 82-88 с. – Режим доступу: <http://sophus.at.ua>.
2. Банківська система у 2017 році спрацювала зі збитком [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://www.epravda.com.ua>.
3. Геленко І. В. Операції комерційних банків: навч. посібник / О. А. Кириченко, І. В. Геленко // Фінанси і статистика. 2001. – 628 с.

4. Ковальчук О. Побудова інтегрального кредитного рейтингу банківської системи України // О. Ковальчук // Вісник Національного банку України: наук.-практ. журн. – 2012. – №6 (196). – 28-32 с.

5. Міщенко В.І. Банківський нагляд: підручн. /В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: ЦНДНБУ, УБС, 2010. – 495 с.

6. Про схвалення процедур інспектування : Рішення Правління НБУ від 01.11.2016 р. N 393-рш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://consultant.parus.ua>

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

ГОВОРУН С. В., аспірант
ДРІДУ НАДУ

Постановка проблеми. Незважаючи на всі зусилля з боку державного управління щодо зменшення кількості пожеж та матеріальних збитків від них в Україні триває тенденція до щорічного стрімкого зростання кількості пожеж та сум збитків завданих в результаті знищення і пошкодження майна на них, а також втратами пов'язаними з нанесенням шкоди здоров'ю людей, загибелі людей на пожежах, що повинно привернути увагу з боку державного управління до даної проблеми. В умовах кризи національної економіки, спаду виробництва, від'ємної міграції трудових ресурсів, питання про обчислення дійсних втрат, які пов'язані з дією небезпечними чинників пожеж набуває особливої актуальності.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемами державного управління у сфері пожежної безпеки, його ефективності та вдосконалення займалися такі вчені як: І.П.Кринична [1], В.О. Костенко [2], М.В.Андрієнко[3], М.В. Сіцинська [4].

Але ж питання щодо визначення реальних збитків по кожній пожежі та взагалі загально державних збитків від них залишилися поза межами уваги дослідників.

Виклад основного матеріалу. Згідно до аналізу масиву карток обліку пожеж (POG_STAT) за 12 місяців 2017 року [5], які надійшли від територіальних органів управління ДСНС України і складеного фахівцями УкрНДІЦЗ, за цей період зареєстровано 83 116 пожеж. Що у свою чергу є збільшенням у порівнянні із таким же періодом 2016 року кількості пожеж на 12,0 %, збільшення прямих матеріальних збитків на 25,3 % (2 млрд 38 млн 653 тис. грн. проти 1 млрд 631 млн 636 тис. грн. у 2016 році), а побічних матеріальних збитків – на 64,4 % (5 млрд 821 млн 72 тис. грн. проти 3 млрд 540 млн 341 тис. грн. у 2016 році). Загальні матеріальні втрати від пожеж у 2017 році склали 7 млрд 860 млн 225 тис. грн., що на 52,1 % більше ніж показник попереднього 2016 року, який складав 5 млрд 166 млн 872 тис. грн. Щоденні матеріальні втрати від пожеж у 2017 році (середньоарифметичний показник) становили суму 21,5 млн. грн. (14,2 млн. грн. у 2016 році), вказує на збільшення на 51,4 % відносно попереднього періоду. Кожною пожежею державі наносились прямі збитки на суму 24,5 тис. грн. (середньоарифметичний показник).

Не вдаючись до детального аналізу показників матеріальних збитків можна вважати, що така динаміка росту як абсолютних, так і відносних показників, що характеризують стан із пожежами та матеріальними збитками від них у державі, є досить негативною і потребує негайного зрушення із ситуації із галопуючим ростом, до принаймні ситуації стійкої стабілізації щорічної кількості пожеж та збитків від них на якомусь одному рівні – як програма «мінімум» для дій з боку державного управління, і як програма «максимум» таких дій – щорічне стійке зниження кількості пожеж і матеріальних збитків від них.

Але ж доречно буде розглянути сам спосіб формування показників щодо матеріальних збитків від пожеж, як прямих так і побічних, та які вносяться до Карток обліку пожеж із яких формується відповідний масив, що у свою чергу є основою для проведення вже вищезгаданого аналізу фахівцями УкрНДІЦЗ.

МАТЕРІАЛИ

***I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції присвяченої
95-річчю Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова***

Інновації в управлінні соціально-економічним розвитком

5 березня 2018 року

Матеріали друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Мазур А. Б.

Комп'ютерна верстка Фесенко Л. О.